

DET KONGELIGE
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT

Rundskriv

Fylkesmannen – alle
Valdres natur- og kulturpark
Regionråd Nord-Gudbrandsdal
Innovasjon Norge
Innovasjon Norge- styra i fylka
Statens landbruksforvaltning
Fylkeskommunane
Kommunane

Nr.	Vår ref	Dato
M-1/2012	201200193/SLO	20.2.2012

Rundskriv om næringsutvikling 2012, erstattar Rundskriv M-1/2011

MIDLAR TIL BYGDEUTVIKLING 2012- LØYVING PÅ FYLKESNIVÅ MIDLAR TIL FRUKT- OG BÆRPRODUKSJON-REISELIV OG KULTURLANDSKAP PÅ VESTLANDET MIDLAR TIL PROSJEKTET MAT LANGS NASJONALE TURISTVEIER MIDLAR TIL OPPFØLGING AV TILTAK I REGIONALE HANDLINGSPROGRAM FOR ØKOLOGISK LANDBRUK 2012- TILDELING PÅ FYLKESNIVÅ

Vi syner til følgjande dokument for innretning på næringsutviklingsarbeidet i 2012:

- ✓ Meld. St.9 (2011-2012) Landbruks- og matpolitikken -Velkommen til bords.
- ✓ Landbruks- og matdepartementets strategi for næringsutvikling 2007 – 2009, ”Ta landet i bruk!”.
- ✓ Landbruks- og matdepartementets strategi for forskning og forskningsbasert innovasjon 2007 - 2012.
- ✓ Landbruks- og matdepartementets matpolitiske strategi 2008-2010, ”Smaken av Norge”.
- ✓ Landbruks- og matdepartementets handlingsplan for å nå målet om 15 pst. økologisk produksjon og forbruk ”Økonomisk, agronomisk – økologisk!”
- ✓ Stortingsmelding nr. 39 (2008-2009) Klimautfordringene – landbruket en del av løsningen.
- ✓ Oppdragsbrev for 2012 frå Landbruks- og matdepartementet til Innovasjon Norge, av 13.2.2012.
- ✓ Fullmaktsbrev 2012 frå Landbruks- og matdepartementet til fylkesmennene over kap 1144 post 77 av 21.12.2011.
- ✓ Tilskotsbrev til fylkeskommunane for 2012 på landbruks- og matområdet av 6.2.2012
- ✓ Tildelingsbrev for 2012, frå Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet til

- fylkesmennene.
- ✓ Elektronisk embetsoppdrag for 2012 frå Landbruks- og matdepartementet til fylkesmennene.

1 OVERORDNA MÅL OG STRATEGIAR

Hovudmålet for landbruks- og matpolitikken er å halde ved lag eit levande landbruk over heile landet. Politikken skal gje grunnlag for auka verdiskaping og livskvalitet basert på ei bærekraftig forvaltning av landbruket og bygdene sine ressursar (Prop. 1 S (2011-2012)). Regjeringa sine ambisjonar for landbruks- og matpolitikken i breitt er tydeleggjort i Meld. St. 9 (2011-2012) Landbruks- og matpolitikken. Her blir dei fire overordna måla for norsk landbruks- og matpolitikk definert som *Matsikkerheit, Landbruk over heile landet, Auka verdiskaping og Berekraftig landbruk*. Vi syner og til Regjeringa si politiske plattform 2009-2013.

1.1 Landbruks- og matdepartementet sin strategi for næringsutvikling, ”Ta landet i bruk!”

Landbruks- og matdepartementet (heretter LMD) sin strategi for næringsutvikling, ” Ta landet i bruk!”, er eit rammeverk for alle typar lønnsam næringsverksemd med utgangspunkt i garden sine menneskelege og materielle ressursar, og skal byggje opp under hovudmålet for landbrukspolitikken. Strategien omfattar hovudområda mat, økologisk matproduksjon og matforbruk, trevirke, bioenergi, reiseliv og opplevingsproduksjon, Inn på tunet, og anna grøn vare- og tenesteproduksjon.

Målet for landbruksrelatert næringsutvikling er å skape lønsame arbeidsplassar og å bidra til busetjing og sysselsetjing i heile landet. Landbrukspolitikken generelt og den landbruksrelaterte næringsutviklinga spesielt, skal vere eit verktøy for å nå distriktspolitiske målsetjingar.

Det er ein føresetnad at investeringsverkemidla i landbruket vert fordelt på ein slik måte at dei bidreg til ein variert bruksstruktur i heile landet.

1.2 Regionale strategiar for landbruksrelatert næringsutvikling

Samarbeidet i dei regionale partnarskapa framover må vidareutviklast slik at lokale og regionale myndigheiter står saman om gjennomføringa av dei regionale næringsstrategiane. Dette er viktig for å sikre ei heilskapleg satsing på næringsutvikling i fylket framover, irekna sikre ei god kopling mot fylkesplanlegginga i regi av fylkeskommunane. I samband med fylkeskommunane sitt ansvar for midlar til rekruttering, likestilling og kompetanseheving legg LMD til grunn at ansvarsområdet er forankra i regional strategi for landbruksbasert næringsutvikling.

Regionale bygdeutviklingsprogram

I Meld. St. 9 (2011-2012) Landbruks og matpolitikken er det foreslått å opprette regionale bygdeutviklingsprogram. Programma skal innehalde regionale planar og verkemidlar for å fremme landbruksbasert næringsutvikling og målrette miljø- og klimaarbeidet i sektoren. Dei vil bestå av følgjande tre hovudelement:

- Regionale næringsprogram (RNP)
- Regionale miljøprogram (RMP)

- Regionalt skog- og klimaprogram (RSK)

Ansvar for å leie arbeidet med å utvikle og gjennomføre det regionale bygdeutviklingsprogrammet skal leggest til Fylkesmannen. Arbeidet skal skje i nært samarbeid i det regionale partnerskapet. Det vert lagt opp til at dei regionale bygdeutviklingsprogramma skal vere på plass frå 2013. Vi ber Fylkesmennene om å starte opp arbeidet med rullering av dei regionale næringsstrategiane i 2012 i samarbeid med partnerskapet. Nærmare orientering om arbeidet med bygdeutviklingsprogramma vil bli gitt i eige brev, og føringane vil bli gitt etter jordbruksoppgjæret 2012. Det må også takast atterhald om saka i samband med Stortinget si handsamling av Meld. St. 9 (2011-2012).

1.2.1 Ansvarsdeling mellom regionalt og nasjonalt nivå

Departementet legg til grunn at landbruksrelatert næringsutvikling i størst mogleg grad skal forankrast regionalt, basert på dei nasjonale prioriteringane og rammene. I samsvar med departementet sin strategi for næringsutvikling, vert det lagt til grunn følgjande ansvarsdeling mellom regionalt og nasjonalt nivå:

a) nasjonalt nivå skal:

- utvikle eit målretta og velfungerande verkemiddelapparat, og følgje opp mål- og resultatoppnåinga nasjonalt
- bidra til samarbeid mellom regionale aktørar om oppgåver av nasjonal karakter, og sikre samhandling på tvers av fylkesgrensene
- etablere nasjonale ambisjonar og føringar for næringsutvikling innan prioriterte verdikjeder, basert på nasjonale og internasjonale rammevilkår
- initiere og styre prosjekt av overordna/nasjonal karakter
- sikre samband og heilskap mellom nasjonale og regionale satsingar

b) regionalt nivå skal:

- i tråd med nasjonale rammer og med basis i regionale utfordringar og moglegheiter, arbeide for landbruksrelatert næringsutvikling i sin region
- støtte opp under bedrifter og næringsorganisasjonar sitt arbeid med planlegging, gjennomføring og oppfølging av næringsutviklingsarbeidet
- syte for at kommunesektoren vert trekt med og ansvarleggjort på ein føremålsteneleg måte, irekna koplingar mot andre sektorområde
- fremje forslag om nasjonale satsingar mot sentralt nivå

Innanfor dei hovudområda som femnar den nasjonale strategien, er det definert kva delstrategiar som skal gjennomførast nasjonalt og regionalt. For strategiar der gjennomføringsansvar er lagt til regionalt nivå, bør det regionale partnerskapet med utgangspunkt i regionale tilhøve, gjere ei prioritering.

For strategiar der ansvaret er lagt til nasjonalt nivå, bør i fyrste rekke slike initiativ skje nasjonalt, eller i eit samarbeid på tvers av fleire fylker.

2 BYGDEUTVIKLINGSMIDLA

BU-midla er det viktigaste økonomiske verkemiddelet til LMD for å nå målet om næringsutvikling i og i samband til landbruket. Her spelar Fylkesmannen, Innovasjon Norge

(IN), fylkeskommunane og kommunane ei særskilt viktig rolle, kvar for seg - og ikkje minst i samarbeid.

Målet med BU-midla er å legge til rette for langsiktig og lønsam verdiskaping, samt desentralisert busetnad med utgangspunkt i landbruket sine ressursar generelt og landbrukseigedommen spesielt.

LMD si forskrift om midlar til bygdeutvikling skal leggjast til grunn for forvaltninga av dei tildelte midlane.

Prop. 126 S (2010-2011) Om jordbruksoppgjæret 2011 fastset følgjande fordeling av BU-midla for 2012 (mill. kroner):

Føremål	mill. kr
Tilskotsmidlar	473 ¹
Låneramme som grunnlag for rentestøtte	1000

Ramma for fylkesvise BU-midler har auka med 28,5 mill. kroner. Den delen av midla som skal nyttast til utgreiings- og tilretteleggingstiltak er uendra. 413 mill. kroner er øyremerka bedriftsretta midlar. Desse rammene er fordelt på fylka som vist i tabellen under. I jordbruksoppgjæret for 2011 vart maksimalsatsen for tilskot til investeringar heva frå 750 000 kroner til 900 000 kroner (med unntak av Namdalen og dei tre nordlegaste fylka som ikkje har eit slikt tak for tilskot).

St.meld. nr. 39 (2008-2009) *Klimautfordringene – landbruket en del av løsningen*, peikar på at ulike tiltak i landbrukssektoren kan gje store positive klimabidrag. Samstundes kan dette gje nye, og auka moglegheiter for næringsutvikling og verdiskaping. Som døme på dette kan det nemnast mellom anna auka utbygging av fornybar energi, irekna bioenergi, biogass, småkraft og vidareutvikle eit aktivt skogbruk. LMD legg til grunn at støtte frå dei fylkesvise BU-midla vert sett i samband med korleis desse kan bidra både til næringsutvikling og auka verdiskaping, samstundes som tiltaka gjev positive klimabidrag.

I handlingsplan for økologisk produksjon og forbruk ”Økonomisk, agronomisk – økologisk!” er det lagt opp til at økologisk produksjon skal prioriterast ved bruk av BU-midler. I jordbruksoppgjæret 2011 vart det innført eit investeringstilskot for økologisk fruktdyrking innanfor ramma av dei bedriftsretta fylkesvise BU-midla. Det er høve til å gje tilskot inntil 50 pst. av kostnadsoverslag for nyplanting.

For enkelte klart definerte og avgrensa administrative oppgåver av prosjektretta karakter kan det vere aktuelt å belaste BU-ordninga for kostnadane, t.d. informasjonstiltak. Inntil 1% av fylket sin BU-kvotestøtte kan nyttast til dekking av administrative kostnader av prosjektretta karakter. Innanfor denne ramma kan ein og dekkje kostnader Innovasjon Norge har til kvalitetssikring av landbruksbygg med offentleg finansiering og driftsutgifter knytt til Innovasjon Norge-styra, som t.d. reiseutgifter, møtegodtgjerdsløst og tapt arbeidsforteneste for styremedlemmane.

I samband med at det er utarbeidd ein ny modell for finansiering av administrasjons- og gjennomføringskostnader for alle oppdraga til Innovasjon Norge frå og med 2011, vert det

¹ I tillegg er det avsett 30 mill. kroner til Innovasjon Norge sentralt til dekking av administrasjons- og gjennomføringskostnader for Innovasjon Norge si forvaltning av dei bedriftsretta BU-midla.

overført 30 mill. kroner til Innovasjon Norge sentralt for å dekkje INs administrasjons- og gjennomføringskostnader med BU-ordninga.

Ordninga med regionale BU-midlar i Oppland vil bli gjort om til ei permanent ordning. Nærmare retningslinjer for ordninga vil bli fastsett i forskrift om midlar til bygdeutvikling. Midla forvaltast av regionrådet i Nord-Gudbrandsdal og Valdres Natur- og Kulturpark. Dagens rammer for regionane er tatt frå Oppland sine rammer ut frå erfaringstal og får ikkje konsekvensar for fordelinga til andre fylker.

I tillegg til kvotene for 2012, kan Innovasjon Norge og Fylkesmannen som tidlegare disponere ubrukte BU-midlar frå 2011 til same føremål i 2012. Ubrukte BU-midlar i 2012 kan overførast til same føremål i 2013.

I inneverande ordning skal Fylkesmannen framleis fordele midlar til bedriftsretta tiltak til Innovasjon Norge gjennom eit eige tildelingsbrev. Delen midlar til bedriftsretta tiltak følgjer av jordbruksoppgjæret. Tildeling av BU-midlar skal skje med utgangspunkt i godkjent regional strategi for næringsutvikling.

Maksimal sats for rentestøtte vidareførast på 4%.

Fylkesmannen og Innovasjon Norge må vere særskilt merksame på at alle tildelingar som omfattast av statsstøtteregelverket, skjer i tråd med dette.

Det er gjort følgende fylkesvise fordeling for 2012 (mill. kroner):

Fylke	BU-tilskot 2012	Del bedriftsretta midlar	Del utviklings- og tilretteleggingsmidlar	Låmeramme som grunnlag for rentestøtte 2012
Østfold	17,98	15,70	2,28	37,10
Akershus	15,93	13,91	2,02	29,90
Hedmark	33,41	29,17	4,24	76,90
Oppland	23,07	20,14	2,93	52,10
-Valdres	6,63	5,79	0,84	14,40
-N. Gudbrandsdal	8,93	7,80	1,13	18,90
Buskerud	21,29	18,59	2,70	43,90
Vestfold	14,28	12,47	1,81	30,60
Telemark	17,59	15,36	2,23	32,00
Aust-Agder	13,14	11,47	1,67	24,10
Vest-Agder	15,30	13,36	1,94	28,10
Rogaland	37,85	33,05	4,80	67,40
Hordaland	28,56	24,94	3,62	58,00
Sogn og Fjordane	37,85	33,05	4,80	82,60
Møre og Romsdal	34,81	30,39	4,42	76,40
Sør-Trøndelag	32,89	28,72	4,17	68,00
Nord-Trøndelag	41,05	35,84	5,21	95,60
Nordland	33,80	29,51	4,29	72,00
Troms	22,83	19,93	2,90	54,00
Finnmark	15,81	13,81	2,00	38,00
SUM	473,00	413,00	60,00	1000,00

BU-midla er fordelt etter same prosentvise fordeling som føregående år.

Fordelinga av låneramme som grunnlag for rentestøtte for 2012 er også gjort med utgangspunkt i same prosentvise fordeling som for 2011.

Omfordeling av ubrukte rammer for rentestøtte

I samband med rundskriv for bruk av BU-midlar for 2011 vart det gjort ein omfattande gjennomgang av ubrukte rammer for rentestøtte i fylka. På bakgrunn av at nokre fylker hadde stort omfang av udisponerte midlar til disposisjon, medan andre hadde vesentleg mindre midlar tilgjengeleg, vart det gjort ei omfordeling mellom fylka. LMD vil avvente ein ny gjennomgang av ubrukte rammer for rentestøtte i fylka, og eventuell omfordeling mellom fylka i juni 2012. LMD ber i samband med dette om ein rapport over og vurdering av forbruk og vidare behov for midlar frå fylka innan 1. juni 2012.

2.1 Sakshandsaming og utbetaling av BU-midla

I handsaminga av BU-saker hos Fylkesmannen skal sakshandsamarsystemet utvikla for forvaltning av BU-midlar, tilskotstype 371, nyttast. Kostnader ved fylkesmennenes arbeid med BU-ordninga skal dekkjast over det ordinære driftsbudsjettet.

Utbetaling

Tilskot gitt av Fylkesmannen i medhald av forskrift om midlar til bygdeutvikling skal utbetalast av Statens landbruksforvaltning. Tilskot gitt av Innovasjon Norge utbetalast av Innovasjon Norge etter nærmare avtale med Statens landbruksforvaltning.

2.2 Rapportering

Fylkesmannen skal innan 15. januar 2013 lage ein kortfatta kommentar til forbrukstal/utviklingstrekk i 2012 for utgreiings- og tilretteleggingsmidlane, dersom desse avviker frå normalen. Kommentaren skal sendast til LMD, med kopi til Innovasjon Norge sitt hovudkontor.

Innovasjon Norge sine distriktskontor skal innan 1. februar 2013 sende rapport om bruken av dei bedriftsretta BU-midla i 2012 til Fylkesmannen. Rapporten skal vurdere verkemiddelbruken i forhold til regional strategi for næringsutvikling. Innovasjon Norge sitt hovudkontor skal innan same frist sende fullstendig talrapport om bruken av fylkesvise BU-midlar i 2012 (både bedriftsretta og tilretteleggjande midlar) til LMD.

Fylkesmannen skal innan 28. februar 2013 (Fylkesmannens årsrapport) sende ein rapport over bruken av BU-midla i 2012 til LMD, med kopi til Innovasjon Norge sitt hovudkontor og til Innovasjon Norge sitt distriktskontor i det aktuelle fylke. Rapporten skal innehalde ei vurdering av bruken av BU-midla i forhold til vedtekne mål og strategiar. Mål- og resultatrapporteringssystemet til Innovasjon Norge vert lagt til grunn for rapportering knytt til dei midla Innovasjon Norge forvaltar. Fylkesmannen rapporterer på måloppnåing knytt til dei midla Fylkesmannen forvaltar, i tråd med føringane i tildelingsbrevet til Fylkesmannen og dette rundskrivet for BU-midla.

Innovasjon Norge sitt hovudkontor skal innan 15. mars 2013 utarbeide den nasjonale årsrapporten om bruken av fylkesvise BU-midlar i 2012 til LMD. Rapporten skal ha same struktur som tidlegare år med mindre noko anna vert avtalt.

Innan 1. juni 2012 ber vi om at Innovasjon Norge samt prøveordningsregionane sender ein rapport over bruk av rentestøttemidla, samt ei vurdering av forbruk og vidare behov for låneramme i 2012, som skal danne grunnlag for ei eventuell omfordeling av låneramma.

3 FRUKT- OG BÆRPRODUKSJON – REISELIV – KULTURLANDSKAP I FYLKA HORDALAND, SOGN OG FJORDANE, ROGALAND OG MØRE OG ROMSDAL

I jordbruksoppgjeret 2008 vart det semje om å etablere ei satsing for frukt- og bærproduksjon, kulturlandskap og reiseliv på Vestlandet. Det vart løyvd til saman 10 mill. kroner fordelt over perioden 2008 - 2012. For nærmare detaljar kring satsinga syner vi til rundskriv M-1/2008.

For 2012 er det løyvd 2 mill. kroner til satsinga. Det er ein føresetnad at dei regionale samarbeidspartane som deltek i prosjektet bidreg med eigenfinansiering som til saman tilsvarar 50 % av løyvinga over jordbruksavtala, dvs. at eigenfinansieringa vil dekkje 33 % av samla kostnader.

Midla skal i hovudsak gå til tiltak som blir iverksett i prosjektet. For å sikre ei god styring, er det opning for at inntil 10 % av løyvinga over jordbruksavtala kan nyttast til prosjektleiing.

Utbetaling og rapportering

Saturn skal nyttast for utbetaling av midla i 2012.

Forskriftstype	620	Utviklingsprogram for frukt og grønt
Heimelsnr.	1	Satsing på frukt og bær etc. på Vestlandet

Fylkesmannen skal rapportere på bruken av midla for 2012 i Fylkesmannens årsrapport. Departementet legg til grunn at det blir oversendt ein sluttrapport på prosjektet når det er avslutta.

4 MAT LANGS NASJONALE TURISTVEGAR

I jordbruksoppgjæret 2009 vart det sett i gang eit treårig prosjekt kalla *Mat langs nasjonale turistveier* med ei total ramme på 6 mill. kroner for perioden 2010-2012. Målet er å auke landbruksbasert næringsutvikling innanfor mat, reiseliv og opplevingar langs turistvegane. Satsinga omhandlar fem nasjonale turistvegar med utgangspunkt i Nord-Gudbrandsdalen.

Prosjektet er etablert med ei nasjonal styringsgruppe. Samarbeidet med Statens vegvesen og dei aktuelle kommunane og fylkeskommunane vidareførast med 2 mill. kroner i 2012. Fylkesmannen i Oppland er ansvarleg for tildeling av midlar etter søknad frå prosjekt. Inntil 10 % av midla kan nyttast til prosjektleiing/administrasjon.

Utbetaling og rapportering

Saturn skal nyttast for utbetaling av midla i 2012.

Forskriftstype	495	
Heimelsnr.	1	Mat langs Nasjonale turistveier

Fylkesmannen skal rapportere på bruken av midla for 2012 i Fylkesmannens årsrapport. Departementet legg til grunn at det blir oversendt ein sluttrapport på prosjektet når det er avslutta.

5 MIDLAR TIL OPPFØLGING AV TILTAK I REGIONALE HANDLINGSPROGRAM FOR ØKOLOGISK LANDBRUK

Med Regjeringa si målsetting om at 15 prosent av matproduksjon og –forbruk skal vere økologisk innan 2020 er det behov for eit aktivt regionalt utviklingsarbeid. LMDs handlingsplan "Økonomisk, agronomisk – økologisk!" legg strategiar, vegval og tiltak for å nå målet. Satsinga på økologisk landbruk må inkluderas i, og gjerast til ein del av det generelle næringsutviklingsarbeidet. Det vert også lagt vekt på regional utvikling gjennom satsinga på føregangsfylke for økologisk produksjon.

Innanfor ordninga Utviklingstiltak for økologisk landbruk over kapittel 1150, post 50, er det sett av 7,0 mill. kroner til Fylkesmannen si oppfølging av tiltak i regionale handlingsplanar jf. Fullmaktsbrev frå Statens landbruksforvaltning til Fylkesmannen av 21.12.2011. I dette rundskrivet følgjer ei fylkesvis fordeling av desse midla;

Fylke	Løyving i kr
Østfold	425 000
Oslo og Akershus	425 000
Hedmark	450 000
Oppland	425 000
Buskerud	450 000
Vestfold	425 000
Telemark	425 000
Aust-Agder	260 000
Vest-Agder	260 000
Rogaland	425 000
Hordaland	425 000
Sogn og Fjordane	450 000
Møre og Romsdal	400 000
Sør-Trøndelag	425 000
Nord-Trøndelag	425 000
Nordland	330 000
Troms	325 000
Finnmark	250 000
SUM	7 000 000

Ved tildeling av prosjektmidlar må Fylkesmannen syte for koordinering opp mot dei prosjekta som får støtte frå SLF for å unngå dobbeltarbeid. Midla skal sjåast i samband med BU-midla. Det er også viktig at Fylkesmannen definerer eigne økologiske satsingsområde sett i lys av det arbeidet som vert gjort i andre fylker.

Utbetaling og rapportering

Saturn skal nyttast for utbetaling av midla i 2012.

Forskriftstype	208	Info midlar miljøtiltak
Heimelsnr.	3	Handlingsplanar økologisk landbruk

Fylkesmannen skal innan 1. mars 2013 sende rapport til Statens landbruksforvaltning om bruken av midlar til oppfølging av tiltak i regionale handlingsprogram for økologisk landbruk i 2012.

6 FELLES FOR ALLE VERKEMIDLA

For å få ein mest mogleg effektiv og målretta utnytting av verkemidla, er det avgjerande at det er godt samarbeid mellom dei ulike deltakarane i det regionale partnerskapet.

Med helsing

Anne Marie Glosli e.f
ekspedisjonssjef

Ragnar Mjelde
avdelingsdirektør

Kopi: Norges Bondelag
Norsk Bonde- og Småbrukarlag
Norges Skogeierforbund
Nærings- og handelsdepartementet
Kommunal- og regionaldepartementet
Riksrevisjonen